

ЭМН БАСТАКЫ КЫБАТА

Урукну Белолубский нэбиллээр медпункт дии суога. Аны улус кинит-тэн ыраахты да бэрт этэ. Очолорго көлөн кириэх дэстэххэ суолунаа дааны кубарана, араа дэстэн, сылаас киллэринэн ааһар бөлүөлөтөр да, бирдинилээн ыаллар да суохтара. Онно марыйдахха-сүтэххэ маллаах нэбиллээртөрбүт отолууттарыгар араа эрэнэрбит.

Белолубскийга бастакы эмн тэрилтэ Арылаах бөлүөлөгөр 1934 сыллаахха аһыллыбыта. Бастакы фельдшерини медицинскэй училищени сага бүтүрбүт, сахалык билбэт нуучча кыына Нонина үлээбитэ. Ити кэнниттэн салгыы Соболева, Афонина, Амлеева, Медведова, Репин уо. д. а. олорон ааспыттара. Кинилэр нэбиллээртэ ортолугар кинигик тэрбэниит сэллэн, трахоманы, кыһыллаах ымынаа, бааһырыны утары кууска охсуспуттара. Очолорго алаастарынан, урах бастарынан бирдинилээн бытанан олорор ыһылар үксүтөр сатыы, ардыгар оулуунан, сорофор атынан нэрииллэрэ. Аны сахалык билбэт буолунар, бы-

нааралларыгар улахан-нык эрэйдиэллэ. Илин-атах көмөгүнөн өйдөспүт курдук буолаллара. Очолорго нэбиллээк олус чул-куга, аспыт-үөлбүт мөл-түө, кирбит-хаһыт элбэ. Ол иһин собурууттан кэл-бит эмн үлэниитэрэ, өр буолбэттара.

Кэлин 1960 сылтан бэр-тэх сага специалистара кэлтэллэр буолбуттара. Ол курдук, Арылаахха Федорова (Спиридонова) Ульяна Ивановна, Анто-ва Александра Дмитрие-вна, Барышкова Варвара Егоровна, Полова Вален-тина Петровна, Андреева Валерий Васильевич уо. д. а. уһунуук үлээбит-тэрэ. Арай 1983 сылтан күн бүгүнүгөр дээрн бэ-йэбит оёобут Потапова Дарин Николаевна хал-бачаабакка олорор. Ки-ни нэбиллээртэ ортолугар улахан ытыктабылы-нан туһанар, санитарнай-эмтиир дьаһаллар билэ түбүстүлэр. Д. Н. Пота-пова үлээбит сыллары-гар Арылааххаа мед-пункт оройуон үрдүнэн бастакы уонна иккис миэстэлэртэн түспүтэ. Кылааннаах нэбиллээртэ медпункт бастакы 26 сы-лыгар собурууттан кэлин

нуучча кыргытара, кэлин 34 сылыгар сага фельд-шердэрэ үлээбиттэр.

Угус туруоруу кэнни-тэн ааспыт сылтан вра-чебнай участан аһыллы-быта. Билигин врачынан Степанова (Попова) Мар-фа Афанасьевна ананан үлэлиир. Кини кэлэбит-тин кэлиннэ-барыны кыайбат кырдыаастар, ки-бэлииттэр, оскуола оёло-ро, кыра оёлоох ийэлэр ырааппакка, күнү-дьылы сүтүрбөннэ үрдүттэн эмтэ-нэр буоллулар. Эми-тому харчытыгар олохтоох ба-лымнатан ыаллар, Окин онно-манна кэла-бара са-таабаттар. Арай бэйэбети-гар үрдүттэн сытан эмтэ-нэр усулуобуйабыт суох. Улахан кыһылдаһы-тына Киллэнига эбэтэр улус кинигер кириэн эм-тээн кэлэбит. Оннооор урут, врачейнай участан аһылла илгенин, бэйэбит балытабытыгар сыты-лан эмтиир буолаллара. Билигин урукку утууар таһас, орон, иһик-хомуос баар. Манна сытыран эм-тиир да буоллахтарына, эһии үлэнит көрдөмүт, маһаһынан бордуукта-ны ыһаахха эрэ наада. Бу сыана үрдэбит кэми-

гар нэбиллээртэ кыаммат арааттылар. Чураахыга эбэтэр Киллэнига бары-га транспорт да көстүбэт, аны борогусун да уйуар-быт саарбах.

Ити боһуруоһу улус-таагы кини балыына са-далтата (Г. Н. Алексеев) үөхтэн көрүрүгөр уонна арылаахтар кыһалда-рын табатынан көрөн ба-наарарыгар баарабыт.

Афанасий
КАРСАНАЕВ, нэбиллээк
бөһүөттээх гражданина.

Швейцария. Мангык бастык кылаастаах сырдары (енимokka) Ваад кантонга тутулуга суох компанин оогорон таһаарар буолбута быданнаата. Сыллата кини 15 тоһа туйгун хаачыстыбалаах сыры атылыыр. (Кейстон — РИТА — ССТА).

БУХГАЛТЕРИЯ АЗБУКАТА

4. СОЦСТРАХ ФОН-ДАТЫН РАСЧЕТНАЙ БИЗДЭМЭБЭ

Саха Республикатын социальная страховкалаа-һынаа фондаты үлэтин ааспыт сыл муус устар ийтин саҕалаабыта. Фонд үбэ үлэлиир дьовуру бы-тах сүтэрингэ, оёолооору сылдыар дьахталларга, төрөөһүгэ, оёо төрөөһү-нүгэр, ритуальный орос-куоттарга пособиелары төлөөһүгэ туттуллар. Страховой усунуос кээм-эйэ үлэ төлөбүрүттэн 5,4 бырыһыанын ылар. Рас-четнай биздэмэс бааһынай хаһаайыстыбалары т т а н сылга бирдэ сыл түмү-гүнэн ирдэнилэр. Толо-руллар кээмэйэ солкуоба-һынан.

1 таблица: **ҮЛЭБИТ АХСААНА УОННА ХАМНАС ФОНДАТА.** Манна бастакы строка-тыгар үлэлиир дьон орго ах-саанын көрдөрүүгэ сыл устата бары ыйдарга үлэ-лэбит дьон ахсаана суу-маланан баран 12-тэ түгэ-тиллэн быһаарыллар. Ик-кис строкада ол иһигэр дьахтар ахсаана ыйыллар. Үһүс — сыллаагы хам-нас кээмэйэ. Онно финан-совой отчуотка налоговай инспекциянан бигэрэтилли-бит суума көрдөрүлэр.

II таблица: **СОЦИАЛЬ-НАЯ СТРАХОВКАЛАА-ҔЫНГА ФОНД СРЕД-СТВОЛАРЫН РАСЧЕТ-ТАРА.** Бастакы строкада страховкалаааччы сыл санатыгар төлүөхтөөх нэ-һэ суруллар. Ол эбэтэр ниннээдн сыл түмүгүнэн отчуот быһытынан фон-дада төлүөхтөөх суумата. Иккискэ — сыллаагы стра-ховой усунуоһун ааһыл-лыта. Бу сыллаагы хам-нас 5,4 бырыһыанга то-гүлүмүтэ уонна 100-кэ үлэһилибит.

3-с, 4-с, 5-с строкалар-га фонд боломуочунайда-рынан, ревизордарынан бэрэбирээк быһытынан антада ыйыллыбыт пеня-лар, усунуостар ааһыл-лылара суруллар. Оттон 6-ска үлэ кэмгэр оһолло-нуу түмүгэр эбэтэр про-фессиональнай ыарыылар-га болоничнай лисс тө-лөмүт буолабына толо-руллар. 7-һи диетическэй толуон, путевка сыанатын төлөбүрүн оһорбүт түбэ-тэбэ толоруллар. Хоһо-буу, бааһынай хаһаайы-стыбатын чиннээ профес-сийа комитетынан соцстрах үбүн суотугар путевка ыл-

ЭННЭХЭ — ФЕРМЕРДЭРГЭ

быт буолабына, путевка сыанатын хаһаайыстыба кассатыгар төлүөхтөөх, ол суума ити 7-с строкада көрдөрүлэр. Бирри сана-тар төбөстөөх. Ол эбэтэр эмтэнэ, сыныана барарга путевкалары республика-таагы агропромышленнай комплексе үлэниитэрин профсоюзтунан ылымлар, ол ороскуота бу расче-тай биздэмэскэ көрүлү-бэт.

8-ска ороскуотка ыйыл-лыбатах суума, ол эбэтэр бэрэбирээк түмүгүнэн болоничнай лисстер сы-һа ааһыллыбыт түбөтэ-лэригэр ант быһытынан ыйыллыбыт суума көрдө-рүлэр. 9-с строкада ис-тараап ааһыллыта, атын-нын эттэххэ, отчуоту кэм-гэр түһүрбөт түбөтэбэ хамнас кээмэйин кыччатан көрдөрүүгэ, страховкала-лааччы быһытынан ре-гистрацияны барбаанка хаалбыкка төһө суумада ыстарааптаһыта ыйыл-лар. 10-ска фондаттан расче-тай сменка киирбит суума тыктарыллар. От-тон 11-ска бары төлөнөр суумалар ахсааннара, ол эбэтэр 1, 2, 3... 10 стро-калар 11-с строкада тэг-нэһиэхтөөхтөр.

Аны 12-с строкада от-чуоттуур кэмгэ фонд страховкалаааччыга нэ-һэ киирэр. Бу строка 16-с строкада ааһыллан тө-лүөхтөөх, бу икки стро-ка араастаһыларыттан быһаарыллар отчуот төһө сепке оһоһуллубута. Бэрэбирээк 11-с строка суумата 12-ска эбиллэн уонна 16-с строка суума-та 17-с строкада эбиллэн тэгн суума таһыахтаах. 13-с строкада фонд сыл санатыгар төлүөхтөөх нэ-һэ эбэтэр страховкала-лааччы ниннээдн сыл тү-мүгүнэн фондаттан ылаахтаах суумата ыйыл-лар. 14-ска социальная страховка фондатынан ороскуотка ылыллыбыт суума киирэр. Бу строка суумата 3-с таблица 8-с строкагыгар тэгн буолуох-таах. 15-с строка — стра-ховкалаааччыттан фонди-га үп-харчы көһүүтэ. 16-с строкада бары ааһыллы-быт уонна төлөмүт суу-малар киирэллэр. Манна 13-с, 14-с, 15-с строкалар суумалара 16-с строка сууматын кытта тэгн бу-луохтаахтар. 17-с строка-

да отчуоттуур кэмгэ стра-ховкалаааччы фондаты нэһэ суруллар. Бу ниннэн 12 строкада этиллибитин курдук бэрэбирээк кэлин-лэр.

III таблица: **СОЦИ-АЛЬНАЯ СТРАХОВКА-ЛААҔЫН ФОНДАТЫ-ГАР ААҔЫЛЛАР ОРОС-КУОТТАР.** 1-кы строкада — ыалдьан үлэни быстах сүтэрингэ, болоничнайда-ры туһаныыга ааһыллы-быт суума. Маннаах баста-ны колоникатыгар күнэ, иккисигэр суумата көрдө-рүлэр. 2-с строка ол иһигэр үлэ кэмгэр оһол-лонуу, профессиональнай ыарыылар таһыбыт тү-бөтэлэригэр болоничнай лисс төлөмүт буоллаа-на төлөрүлэр. Бу стро-ка суумата 1-кы строка сууматыгар киирэ сыл-дыахтаах уонна иккис таблица 6-с строкагыгар ыйыллара эбэһэтэллэнэ.

3-с строкада иккисигэр оёолору көрүүгэ болонич-най лисс төлөмүт суума-та көрдөрүлэр. Оттон 4-с строкада оёолонуон икки-нэ, оёолөмүт кэнииттэн төлөнүлэр болоничнай лисс уонна дьахтар кон-сультациятыгар биримэ-най дьахталлар 12 нэди-лэ иһинэн учуотка тур-буттарыгар төлөнөр суу-ма киирэллэр. 5-с строка-да — оёо төрөөтөвүнэ бир биримэлээх пособие тө-лөмүт суумата. Оттон 6-ска оёолору 3 саһыгар дээрн көрөн уопускаа оло-роор ийэлэргэ төлөнөр суума ыйыллар. 8-с стро-када 1—7 строкалар уоп-сай суумалара көрдөрү-лэр. 2-с строка бу суумада киирбэт. Оттон 8-с строка суумата иккис таблица 14-с строкагыгар ыйыллы-быкка тэгн буолуохтаах.

Расчетнай биздэмэс бааһынай хаһаайыстыба-тын салайааччытынан илин баттаныллыахтаах, отчуоттанар болдоһуу ааспыт сыл түмүгүнэн са-һа үүмүт дьыл бастаы кварталын аһарыллыа суохтаах. Биздэмэс иһик экзэмплярга оһоһуллар, фондада бэриллэр уонна бир экзэмплярга хаһа-йыстыбада бэйэтигэр ха-лар.

Бэлэмнээх
М. СИВЦЕВА,
Республикатаагы соц-страх фондатын
улауустаагы болому-очунай.

САНИТАРНАЙ ДВУХМЕСЯЧНИГЫ ҮҮТҮҮН

Улууска, ордуу кини кини сэлэниһэттэр, са-нитарнай — экологическай турун идэбилгэ эппиттээ-бэтинэн, олох-дьаһах то-бохторо, промышленнай тобохтор муһуулауула-рын, мэнээк сылдыар ыт-тар, куоскалар элбээбит-тэрин, уу киртиһитин, о. д. а. түмүктэригэр ти-рини ыарыыларынан, оһо-дос инфекциятынан, гепа-титынан ыалдьыы үксэ-битинэн;

1. Улуус үрдүнэн КУ-ЛУН ТУТАР 15 КҮНҮТ-ТЭН ҮҮТҮҮН 15 КҮНҮГӨР ДИЭРИ СА-НИТАРНАЙ ДВУХМЕ-СЯЧНИГЫ ВЛЛЭРЭР-ГЭ.

2. Двухмесячничгы сала-йан ытыгыга, информа-цияны хомуйууга уонна ырытыыга мангык сас-таптаах улуустаагы шта-бы тэрийэргэ:

— Саргыдаев А. Р. — Чураахы сэлэниһэттэн дьаһалтатын баһылыга, штаб начальнига;

— Моисеев В. М. — экология комитетын пред-седателэ, чилин;

— Грачев В. И. — санитаридьдор киниин кы-лаабынай враһа, чилин;

— Степанов В. Г. — лес-хоз начальнига, чилин;

— Павлов М. Н. — сир-комитетын председателэ, чилин;

— Попов М. М. — вет-станция начальнига, чи-лин;

— Аржаков В. В. — ис-дыаһа отделын начальни-га, чилин.

3. Двухмесячничгы ытыгыга, кини хаамы-тын контуруллааһыгыга нэбиллээртэ дьаһалта-рын баһылыктара кулун тутар 20 күнүгэр дээрн комитеттара (штабтары) тэрийэллэрэргэ.

4. Бары предприни-лар, тэрилтэлэр салайаач-чылары бэйэлэрин терри-торияларыгар хаарбах ти-мирн, промышленнай, ха-һаайыстыбаннай тобохто-ру, олох-дьаһах тобохто-рун хомуйтаран, ырааста-тан, көмүрөн, объектар территорияларын тупса-ран оһорууга үлэни ыттан, бэрээдэги олох-туулларыгар.

5. Дьыу-от, коммуналь-най хаһаайыстыба холбо-һугун салалтата (Арте-мьев Н. С.) кири-хаһы, олох-дьаһах тобохторун ыраастатан сыбаалкара тийэтирэгэр, уопсай дьыаһа территориялары-гар ыраастаһыны, оро-муону, гуалеттары, бөһү-тодор иһиттэри, атын да бөөр санитарнай-техничес-кай тутуулары испиэскэ-лээһини, тупсарыи оһо-рууу ыстарыгар, мэнээк сылдыар ыттары, куоска-лары суох оһортороругар.

6. Чаһынай дьыны бас-былааччылар уһаайба-һын, ону тэҥэ уһаайба-ларыгар ыстар уулуссалар территорияларын бохто-рун-сахтары ыраастыла-рыгар, ытаахтар кини-лэри баһылыга эбэтэр во-льсрга туруоралларыгар.

7. Потребсоюз салалта-та (Платонов Г. С.) ысык-

лааттары территорияла-рын бэрээдэктэтигэр, ыраастаттыгар.

8. Ис дыһаала отделын начальнига участкай ин-спектордарын, кинилэри территорияларынан чолгу сыһыран туран, чаһы-най дьыаһа бэрээдэги олохтоһуунга тэрийэргэ.

9. Госпожнадзор на-чальнига инспектордарын объектарга чолгу сыһы-ран туран кинилэр үлэ-лэрин тэрийэригэр.

10. Нэбиллээртэ дьа-һалталарыгар:

— бэйэлэрин террито-рияларыгар үбэ этилли-бит дьаһаллары ытталла-рыгар уонна ол туолуутун туһунан улуустаагы штаб-ка нэдиһээдэ биртэн итэ-бэйэ суох информация-лылларыгар (21-082 те-лефонна).

11. Улуустаагы штаб нэдиһээ ахсын холбоһу-таах рейдэлэри ытыгар-гар, штаб муһуахтарын быһаарымыларын толорбөт салайааччылар ин-формацияларын лэстэн дьүүллэһиригэр.

12. Экология комите-тын председателигэр, са-нэпидидьдор киниин кы-лаабынай враһыгар;

— бу дьаһалы толорбөт дьонго толору кээмэй-нан ыстарааптыыр сан-циялары тутталларыгар.

13. Двухмесячничк хаа-мытын туһунан маасса-бай информация средст-воларынан нэбиллээртэ иһитиниһэрн иһэргэ.

Улуус дьаһалтатын баһылыга И. СИВЦЕВ.

СЫРДЫК КЫЫМНААХ ОЛОХ

Үчүгэйи эрө түстүүр, айылдагтан
айдарышылаах дьон сирдээри олохтутун
сиэниилэр, киһилэр кэкилэригэр
биир бэйэм дөзөрбүн Сэмэн Туматы
киллэрэбин. Одо сааһыттан тулаайах
хаалан үтүрүм-хатырым тутулдан,
илин-атах кэпэһин, одох обургу
аһыытын-һулуунун амсайан, ийин
буолуох ийин буолуох курдук үтүө
дьон көмөтүнөн норуонсут биир иккэн
туттар, хэһээн өгөстөр киһибиһигэр
тинийэ үүһэ, үрдээтэ. Мин киһини
1969 сылтан көрсөн, СГУ-га Сэргэ-
дээх уопсайыттан садалаан, асэс биир
кыһын биир хоско кыстаан, этиһэн
хайдаһан, эн-мин дэһиһэн бу күнгө
тинийэн кэллибит. Сэмэн оччолорго
айар үлэ абылаһгар ылларап күннэри-
түүннэри ааһара-суруйара, оттон мин
ити кэмгэ затырбыт кылыһыт Ни-
колай Санниковы куобахтаан кыайан
«затыраары» эмнэ күннэри-түүннэри
ойорум, ыстанарым.

Сэмэн минигиттөн лаппа аҕа киһи. Ол киһи сааһынан буолбатах: билиитинэн-көрүүтүнэн, үлэтинэн-хамнаһынан, айар үлэтигэр ситиһинлөрүнөн. Студенныыр сылларыгар биллиилээх критиктит, суруйааччыбыт В. П. Шестаков — Эрчимэн салайар «Сэргээх уоттара» диэн литературнай куруһуоктар дьаныһан дьарактамыһта. Мин эмнэ, бии көрөн кеттэүмэ көппөх оргууларыгар дылы, бэйэм санаабар олус табыллан суруйбут кылгас кэнсэммин «уот умайа озорор» гына кыһыл хараңдааһынан сопхуттарынан «муунубар-овустаран» аны ити куруһуоктарыгар атахпын укпанка саппан, ойго-ыстана стадионнар ааспытан баара... Суруйан аһыа суохпун диктэтип буолуо.

Сайжигнах-хөгжүүлэх Сэмтэмт-

Иван БАИН—Чаран вода

ЭН БӨРҮӨН ЭЛЭЭНИ АЙЫАГА

Олохпут тугсарын саната
Эн күүстэх куолаһын сатарда,
Үөрэххэ, үлэбэ дьулуһа
Ысыраар сангабыт күүтсэ.

төн савмай мантай 1970 сыллаахха «Хотугу сулус» сурунаалга «Поэт-буойун» диэн ыстатыйтын ааҕан олус диэн үөрбүпүн бу баардым өйдүүбүн. Дээ, итинтэн ыла Самөһөм минигин элбэхтин үөртэ; Дьуон Дьаһылы сырдык аатын тилиннэрэр, саха ааҕаччыларыгар саналы өйдөбүллээх түөрт кинигэни, сүүрбэччэ ыстатыйаны суруйда. 1986 сыллаахха «Муора арыстыгар олох», 1989 сыллаахха «Туундара оһоҕо», «Улуу кылды тыһына» диэн бэртээхэй кинигэлэрэ нүпү сырдыгын көрдүлэр. 1993 сыллаахха «Чурапчы адьархайа» диэн күүс өртүһүн хоту көлөрүллүү ыар трагедиятын кырдыктаахтын көпсөйү кинигэ тахсыытыгар күүс-көмө буолла. Итинни таһынан поэт, хайыатчыт, критик быһытынан үгүс ыстатыйаларын, суруйууларын, очеркаларын ааҕан да сиппипит буолуо.

Семен Андреевич 50 сааһын илин тутуурдаах, өтүк харалаах нөрүстэ. Өссө үөрүүлээх баар: Российской Федерация Суруйааччыларын союһутар чилиэнинэн киирдэ, Российской Федерация Журналистарын союһун чилиэнэ. Төрөөбүт төгүрүк алааһылар, Чурапчытын чаралар, дыонутар-сэргиттэр иһирэх таптаһа пөөт чараас ларынаахтар истинник этилэр. Айар үлэтин иккунуттан саралаан баран, аны туран прозатынан аадааччы киээ сэһэриинтин ылан суруйааччы буолла. Нти киини дэгиттэр талаанын этэр. Мин өссө Сэмэним курдук дойдутун туһугар дынг этинэн-хаарынан ыалдьар патриот киһини ахсааннаахтык көрсүбүтүн буолуо. Ону чурапчылар бары сүтүрүбүр киһибит Дьуон Дьаһылы айымньыларын түөрт киһигэнэн таһаартарбыта даһаны чаһылхайды.

Үөрүүтэ-хэтүүтэ ыллаанва
Айымнын алыптаах ырыата,
Книгтэн табыстар табыста—
Эн дьоллоох сулуһун умайда.

Эн үйг ангарын туолуута—
Аархастаах айаныг ортого.
Эн бөрөөг албоги айыга,
Алгастаах эн кунуг тахсыгаа.

непродол.

П. А. Обуунускай аатынан Литературнай музейга хайдах үлээлэбэтин туһунан биһр ыткы-мааны суруйааччыбыт В. А. Протодинкин—Кулантай: «Эдэр поэт Сэмэн Тумат сүрдэх сайапас, биһин-көрүөн бадалаах, соруудагы толоругас, кэллннгэ-барыыга сымлырпа, үлэбэ сыстапас уол буолан бизэрбитэ»,—дээн бииһи киһибитин эргитэ сылдьан хайраабитын «Олох далаанымгар» кинигэтиттэн доторбукан нээн тутта аахпытым.

Бодовч Чувалгы культурнай оло-
дор биер бализ, үөрүүдэх түгэн буол-
ла — улуус общественноһа Семен Анд-
реевич Полоз — Сэмэн Тумат 50 саа-
һын бэллэттэ. Айар үлөбитигэр
өрүү көкүлүүр аҕа табаарыспыт, ата-
спыт үөрүүдэх юбилейнан сибэстээн
өссө тугу атиэххэ, тохтоон бэллэтиэх-
хэ сөбүй. Оҕо-аймах тапталлаах су-
руйааччытын быһыытынан Сэмэн Ту-
мат икээннэрэ оскуола хрестоматитыгар киирдэллэр үөрөнөөччилэр-
бит сир-майгы өртүнөн үтүө, амарах
быһыыга, төрөөбүт айылбаларын тап-
тыарга нитиллиэ этилэр дээн бүччүм
санаалаахпын. Кийи, суруйааччы, ха-
һыатчыт, үлөһит быһыытынан Семен
Андреевич дулуурдаах, айымныы-
лаах, өр сыллаах бэйэни харыстаммат
дьаныардаах сырата улууспут бочуот-
таах гранданинын аатынан сыанала-
нара снэрдээх буолуо этэ диэхпин ба-
гарарбын.

Юбилейрга анаабыт бу кылгас бә-
дистәтәһимин, Сәмәним, бағар сирә
да буоллар, хөлүс хоһоомунан тү-
мүктүүрүм дуу...

СЭМЭММЭР ЭБЭРДЭ ЭТЭБИН

Ууг таллаах убайдарыг
Утумнаан туран
Таас днэлэртэ
Талайар кэмнэригэр
Табаарыспыг,
Сэмэн Тумашыг,
Сирн тигилэхтээн
Силбнэтээн турбута—
Куораттан нуолпута,
Чурапчытын буюун булбута.

Тыя салгыныннан тымынан
Тырымным түспүтө,
Дьонун-сэргэттин ортотутар
Дьоло туругурбута.
Улууһун олоһун
Нилэһэв-сабаларан
Уваралбат уоһунан
Оргуйбута,
Удьуор үлэһит дьонун
Уус-кэрэ тылыннан
Суруйан сурдурбалпыта,
Хайыматынан хайбаабыта,
Араадыһынан аяарбыта,
Төлөбисэринин тизэдибитэ.
«Ойуурдаах куобах охтубатыныгы»,
Ойон-төбөн ыраатта,
Суон сураада
Совуруу тинида,
Албан аата
Арасыһыада аатырда...
Тылыбыраас тыллаах
Тыа чыгчаада,
Чараас тыллаах
Чаран чыгчаада,
Сэмэн Тумат,
Сүрөх ахсын
Иэйин сылаас
Уотун садан,
Ырма ыраас
Тылым айан
Таптыыр сүрөх
Суолун сырдат!

Убаймын Сэмэн,
Өссө таптан
Үлэлээ, ай.
Үгүдүнэн өрүү
Сыдыай!
Аны, кэбис, «ыта
Уус тыл
Улуукан байралы
Удараабат
Уоххунан умай!

Эбэрдэнн зийнэхэ эттэ,
Вайнэг да сарай,
Мойнигэ билигин да
Синкэй
Диринг уола
Мингарай...

**ДМИТРИЙ ЭВЕРСТОВ —
ДИРИНСКАЯ**

учуутал, «Дирин уоттара» айар
түмсүү салалдааччыта.

ҮНГҮҮ ТҮНҮЛГЭТЭ КЭНГЭЭН ИХЭР

Пулуи тутардаары
ылаатты күн Маралаайы
бөһүөлэгэ үгүкүүнү тал
тааччылары түмэ тарта.
Төрдүс төгүлүн ыытыллар
«Маралаайы оһуордара»
конкурс, кырдык даһани,
үгүкүү бырааһынныаһын
түһүлэтэтинэн буолла. Ол
курдук, ыыттааччытын ах-
саана элбээбитэ, толоруу
маастарыстыбата үрдээби-
тэ, сангалды сонундук ту-
руоруллубут үгүкүүлэр үг-
сээбиттэрэ көстөр. Бары-
та 13 үгүкүү коллектива
12 оскуолаттан 135 ыыт-
тааччылаах күөн көрүстү-
лэр. Конкурс икки бөлө-
бүнэн ыытылынна. Ман-
найгы бөлөххө үгүкүү на-
роднай ансамбллара: Чу-
рапчыттан «Дьэзэрэнкэй»,
Мутудайтан «Көлүкүтээн»
уонна Чурапчытаады, Ди-
рингээбэи оҕо музыкаль-
най оскуолаһара, иккискэ
улуус оскуолаһарын үг-
күүтүн коллективтара
көрүстүлэр.

Түүрт түүмрэх нийтлэгтэй түүмрэн «Хөлүнчээн» ансамбль (салайлаачилар Е. П. Сивцева, Н. Н. Терюгин) эрэллээхтик бастаата. Нийлэр нүмэрдэро бары сонунуу, чагылхайдык, урдун таһызнаах.

тык толорулуннулар, тутсадай тагастара-сантаара ону ситэрен биэрдэ, Бу ансамбль, сылын айы толорор маастарыстыбаһа үрдээн, репертуара (программатата) кэҕээн улуу кинэ туттуута буолбута, ханнык баҕарар улахан түһүлгэ тахсар толору кыахтаммыта кинин эрэ үөрдэр. Ансамбль конкурсу лауреатын аатын, хэргынан бириэмийэни уонна Дьонуускайга «Үгкүүлүүр Саха сирэ» конкурсуна кыттар быраамы ылла. Оттоҕо салайааччылар ба. летмейстердар Е. Сивидова, Н. Терютин «Бастык үгкүү туруорааччылар» дини анал бириэмстэр хаһайыннарынан буолулар. Иккис миэстэни Чурапчытаады оҕо музыканнай оскуолата (салайааччылар К. М. Кирилина, А. А. Посельская) табыста. «Кэснэллэх үгкүү коллектив» дини анал бириэмс ылла уонна аминэ «Үгкүүлүүр Саха сирэ» конкурсуна кыттар буолла. Үһүс «Дьэвэрэнтэй» ансамбль (А. Н. Барашкова, Ю. С. Толстоухов) тигыста. Кини «Ностальгия» дини анал үгкүүтэ конкурсуна кыттар буолла.

оригиналтай нүмэртэй
байхыгтайн саваланга
итгэлээ анал бичгийнхэн
бэлэгтэйгэ

Ийнхэс бөлөххө I мүнэстэни Хатылы үнүүтүтэрэ (салайааччы А. С. Делява), иккнн алабардар (В. В. Пахомов), үсүнү одулууннар (Т. Н. Семенова) үлэлһинилэр. Көрөөчүүлэр биһирэбиллэрин ылан Даша Колмогорова (Хакылах) «Хаар абыланта» диэн үнүүтүтүэн «Маралайыи оһуордарын сулуһа» диэн анал биринни ыала, Үнүүтү сонуунун туруорбут Ф. П. Синцева анал биринни тутта. Конкурс саамы эдэр кыттааччылары — «Чуораанчык» дыаһыла-сад кырачаан үнүүтүтэрэ «Көлүрчөөннэр» солбунааччылар үүнэн иһэллэрин көрдөрдүүлэр.

Мань тайнын дьив-тэргэн ансамблара конкурска кэлэһэр ситиһилээхтик кыттынылар. Мугудайтан ийэлэх кыыс Пермякова-лар, Мындагайыстан аҕас-балыс, нии-бии Сидо-ровтар, Төлөйтүн үс ырааттыы Смирниковтар, Сылантан түөрт ыраат-ты Романовтар балтыла-рыннан уохна ийэлэри-

мийн үгсүүдэд «Үнжүү-
хүт дэнэ нэргэн» анал би-
ринхтэр хаагайыннарын
буудлууд.

Конкурс тэрдэһинэ табылгына. Ол олохтоох сэлалта, оскуола. Сынныалаа кинини үлөнһитэрин сыралалах үлэлэрин түмүгэ. Маралаайы олохтоохторо бу дыһал ыһымыллымыгар сүрэхтнин ыалдыбаллара нөстөр—конкурса спонсордаан анал биринистэри олохтоох тэрилтэлэр бэлэмизбиһитэртитэн, көрөөчүү аһаһиттан.

Улууспутугар үнүкүүн сайыннарыга бөлүмтөнү өссө ууруохха, Ыаллы улуустарбыт үнүкүүлэрин ансамбллара кыранымса таһыгар тийиз билииннэр. Бичиги да оҕолорбут үөрөттөххэ-сайыннардахха, өбөөтөххэ, итинник кэрдиискэ тийиэхтэр этэ. Талаанинаах оҕолору үнүкүү үөрөбөр мытан үөрөттөрөн, бэйэ специалистарын үүнэрээххэ уонна үлэлиир кыахта бээриэххэ. Конкуренс көрө олорон ордуу уол аймах үнүкүүтэ, көрө-тардыстыгытын бэлиэтин короодун. Аһал үөрөхтөөх хореографтарбыт албиһалара буоллар, оҕолорбут өссө сайдыа этилэр.

А. ПОСЕЛЬСКАЯ,
жюри председателя.

НОВОСИБИРСКАЯ. Сана үерэх зиведеннетын—Сибирьдээди кадетскай корпус үерэнэччилэринэн 120 оёо буоллулар, киинлэр ортолоругар өзбүт баһыаннай сулууспалаахтар туһайахтара бзаллар.

Педколлектив сүрүн сорута—оёолорго патриотизм тыһынан интис, киинлэрн үөрэхтээх, культурунай, эл-хаан өртүнөн сай

дылаах огторуу. Онуоха
нэтиллэзччилэргэ инфор-
матисыны, омул тылыны,
России государствотын
историятын уонна литера-
туратын, үчүгэйдик тут-
тууга-халтыына, үнүкүлэ-
ргэ, музыкальной инстру-
ментарга соннууруга үөр-
түн камалдахха үлэс.

СНИМОВКА: ДЭЗ КИМ
НҮҮСТЭХ ЭБИГИЙ?
(РИТА—ССТА)

НЕРЮНГРИ—УЬУС МИЭСТЭБЭ

Куораттаагы статуправление дааннайдарынан, Нерюнгри республикада 1993 сыллаагы экономическай сайдыы сүрүн көрдөрүүлэригэр Мировой уонна Дьокуускай кэмпилэриттэн үһүс миэстэҕэ иһэр. Ааспыт сылга куорат республика промышленноһун бородууксуйатын уопсай каамаһыттан 12 бырыһынын биэрдэ, олорор дьаһ тугуутун 40 бырыһыана манна ыстылына. Нерюнгри бинр иһинхэ тиксэр төлөбүрдөөх өҥөнү олоххо киллэрингэ республикада тиккис миэстэҕэ тарыта, оттон розничный таһаар эргирини кэммэйгөр төрдүс миэстэлээх.

США.

Эвэрдэлибит!

Талталаах кэрэмин, адабытын, анибигин, быраппытын Егор Егорович ВАСИЛЬЕВЫ 55 саасын туолбут үөрүүлээх күнүгүнө ис сүрөхлөтүттөн эвэрдэлибит. Баарабыт ыалдыры билист уһун үйүн, үгүс-элбэх үөрүүнү-көтүүнү, иннигин даваны көрүн, кэскиллээги түстүү сылдыаргар, үтүө сүбөнүт, өйбүл-тирэх буоларгар.

Көргөнүг, оңолоруг, сизини, убайдарыг, эднийдэрини, күтүөтүн, аймактарыг.

х х х

40-ча снл устата тыа хаһаайыстыбатыгар эңгээл суох үтүө суобастаахтык үлэллэр коллегаларын, салайааччыбытын Егор Егорович ВАСИЛЬЕВЫ 55 саасын туолбут юбилейинан итинтик-истинтик эвэрдэлибит. Баарабыт эйнэхэ уонна днэ көргөнүг үтүө доруобуяны, үлөү, үөрэххэ ситиһилэри, дьоллоох-соргуудаах олоху.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета, агропромышленный комплекс үлэһиттэрин профсоюзун райкома, тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэрин бары профкомнара.

х х х

Күн сирин көрдөрбүт күн-күбөй ийэбитин, талталаах ыһыспын, балтыбытын, эднийдэрин Ирина Романовна ВАСИЛЬЕВЫН төрөөбүт күнүгүн уонна Российскай Федерация норуотун үөрэ-биринтин туйгуна урдун аатын ылбыкынан ис сүрөхлөтүттөн эвэрдэлибит. Баарабыт бары үчүгэйи, өссө айымнылаах үлэни, алмаас курдун кытаанах доруобуяны, дьоллоох олоху, уһун үйэлэни билигин үрдэ-көтүтэ сылдыаргар.

Ийэи, кыргыттарыг Муся, Ариша, Вероника, Бүлүүттэн убайыг Коля, Мохсоҕоллоохтон балтыг Зоя, Чурапчыттан быраатыг Афоня уонна кинилэр днэ көргөнүг, Диригтэн Тарасовтар, Пестеревтар, Одьулуунтан Гуллевтар.

х х х

Убаастабыллаах Виктор Викторович АРЖАКОВУ 50 саасын туолар үөрүүлээх юбилейинан итинтик-истинтик эвэрдэлибит. Буруйу оңорууну утары охсуһууга, общественнай бэрээдэги тупсарыыга, дьон-сэргэ нус-хас олохун туһугар күнүстэри-түүнүстэри сыраллаах үлэбин урдугун сыналлыбыт. Бу курдун эрчимнээхтик үлэллэргэр, дьоллоохтук-соргулаахтык олоһорго баарабыт.

Улуустаагы ис дьыала отделин коллектива.

х х х

Күндү эвэбитин, ийэбитин, кэрэмин Мария Семеновна ЛИСТИКОВАНЫ өр сылларга үтүө суобастаахтык оңону үрэгини-инини үлэһитини сыналланы Российскай Федерация норуотун үөрэ-биринтин туйгуна буолбуккунан итинтик-истинтик эвэрдэлибит. Баарабыт уһун дьоллоох олоху, өрүү күөс-көмө, сүбэ-ама буола өссө да үлэли-айа сылдыаргар.

Сизинэриг, оңолоруг, кэрэмин.

х х х

Күндү балтыбын, эднийдэтин Мария Семеновна ЛИСТИКОВАНЫ Российскай Федерация норуотун үөрэ-биринтин туйгуна буолбуккунан итинтик-истинтик эвэрдэлибит. Баарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуяны, уһун дьоллоох олоху, үтүө үөрүүнү-көтүүнү.

Эднийи Марфа, балтыларыг, бырааттарыг, кийинтэрини, сизинэриг.

х х х

Ытыктыр, күндүтүк саныыр дьоннорбутун Мария Семеновна ЛИСТИКОВАНЫ, Мария Петровна НИКИТИНАНЫ, Мотрена Гаврильевна РУМЯНЦЕВАНУ Российскай Федерация норуотун үөрэ-биринтин туйгуна ааты сүппүккүтүнэн, ситиһилээх, дуулуурдаах үлэһит дьон-хачым сыналлымынан үөрэн, долгуйан туран эвэрдэлибит. Үүнэр көлүөнэ сырдыхна-көрөү, билингэ-көрүүгө уһууар ытыктатар үлэһит аны да ситиһилээх буола турарыг баарабыт, уһун үйэни, дьоллоох олоху алгысыт.

Чурапчыттан Людмила, Михаил Степановтар.

х х х

Д. П. Корюк аатынан республиканскай спортнай орто интернат-оскуола учууталларын Мария Семеновна ЛИСТИКОВАНЫ, Цылена Николаевна ПЕТРОВАНУ Российскай Федерация норуотун үөрэ-биринтин туйгуна аатынан бэлэттэминикитини итинтик-истинтик эвэрдэлибит. Эйнэхэ чэгиэн-чэбдик доруобуяны, санаттан-сага ситиһилэри дьолу-соргуну баарабыт.

Оскуола администрацията, профкома.

х х х

Күн-күбөй ийэбитин, эвэбитин Мария Ивановна АРТЕМЬКВАНУ 55 саасын туолбут үөрүүлээх күнүгүн истинтик эвэрдэлибит. Баарабыт уһун дьоллоох олоху, кытаанах доруобуяны, ыалды-баака-сүппөккө куруук сүбэ-ама буола сылдыаргар.

Көргөнүг, оңолоруг, кийинтиг, сизинэриг.

х х х

Аҕа дойдун сирини П. Степена уонна «Бочуот Знага» орденнардан, хоту көһөрүлүү кыттылаада, үлэ ветерана Семен Николаевич ДЬЯЧКОВСКАИ Олохун көр-бэлиэ күнүнэн—70 саасын туолбуккунан ис сүрөхлөтүттөн итинтик эвэрдэлибит. Эн билиэхэ барыбыгыгар өйүлүбүт өйгүнэн-санаабынан, дуулуурдунан, үтүө-көрөү тардымыгынан өрүү үтүө холбоһурун буолабын, өссө да кырдыары, ыалдыры билиминнэ днэ көргөнүг, оңолоруг, сизинэриг үрдэ-көтүтэ, сүбэллн-амалы, көмө-һыма буолан уһунуук-уһунуук олоһорго албаатахтыг буоллун.

Аймактарыг, ыкса ыалларыг Н. А. Дьячковский, Е. А. Марков, К. К. Пермяков, Н. А. Дьяконов, Р. С. Макарова, А. И. Ноговицына, М. Г. Старостина днэ көргөнүг.

КЭЛИҢ! СЫЛДЫҢ! КӨРҮҢ!

Ньурбитаагы көһө сылдыар государственной драматической театр 22 киһитээх бөлөҕө Чурапчы улуутугар гастроллуур. Биир дойдулаахтыг талааннаах эдэр режиссер Юрий Макаров туруоруутугар «ТӨРӨӨБҮТ КҮРДҮККҮН ХАҢАН ЭРЭ», «КЫҢЫЛ ОНУУН» днэ спектакллары мааныг графигынан көрдөрү.

22.III—Хайахсыг	28—29.III—Чурапчы
23.III—Диринг	2.IV—Мугудай
24.III—Одьулуун	3.IV—Чыапнара
25.III—Сылан	
26—27. III—Хатылы	Культура управлениета.

БИЛЛЭРИНЛЭР

Чурапчы сэлэниэтин олохтоохторун итинилэригэр:

Муус устар 1 күнүгүн турутуан сүбү учуота ытылларын, сана төрөөбүт ынахтаахтар уонна сибиниэлээхтар улуус дьаһалтатын дьэтин 7 №-дэх кабинеттар кэлэн муус устар 4 күнүгэр днэ бэлэттэргэтигэр.

Сэлэниэ дьаһалтата,

х х х

Кулун тутар 21—23 күнүгэр ийрэдэргэ (ийдэрин туола ийрэдэргэ) арылаһына, бөрөскуларга модьууну утары призыва оһоһулар. Оһорторооч-

Редактор М. Н. СИДОРОВА.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапчы, ул. Карла Маркса, 26 «а» ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахалинграфиздат». Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54907. Объем — 1 усл. печ. лист. на 4-х страницах. Тираж — 3814.

Чурапчинский улусная типография Национальной издательско-полиграфической компании «Сахалин-графиздат», с. Чурапчы, ул. Карла Маркса, 26 «а» Подписано в печать 18. III. 1. 17 ч. (гр. 18.00 н.).

ОТГУУ ИС

ДЭЭХТЭР ЭРИГЭР

Бу дьыл олунньу ыйтан саҕалаан муус устар бүтүһүгэр днэ Чурапчы сэлэниэтин дьаһалтатын анал фондуган аналлыт отгуур сирдэхтэргэ сир докумуонун бэрин бэрэ турар. Оһон сибээстэн уокуруктарынан «Сага олох» хаһыат олунньу 10 күнүгүн нүмэригэр бэчээттэмин биллэрини этиллибит графика сеп түбөһүннэргэн докумуону ыларга болдохтоох көмнэрин аһарытыр бу күнтэн саҕалаан улуус дьаһалтатын дьэтин 4 №-дэх кабинетыгар ласпордлах уонна 10 тыһ солк. харчы-лаах кэлэргэ түбэһит.

Муус устар 10 күнүгэр днэ бириччэнэ суох докумуоннастаахтар сирдэргэ атын дьонно бэриллэр. 21-275 телефонуна билсэргитигэр.

Чурапчы сэлэниэтин дьаһалтата.

БИЛЛЭРИИ

Чурапчытаагы коммерческой банк учредителлэрин уопсай мунууһа кулун тутар 24 күнүгэр күнүс 2 чаастан комбанк дьэтигэр буолар.

Көрүлэр боннуруостар:

1. 1993 с. банк үлэтин отчуота.
 2. 1994 с. банк үлэтин сүрүн хайыскалара.
- Бары учредителлэри активнайдык кытаргытар ыһырабыт.

Банк сибэиэ.

Күндү оҕом, быраппыт, убайым

ЯКОВЛЕВ Михаил Иванович

соһуардык өлбүтүн, диригник курутууһун, хомойон тураммыт, аймактарыгыгар, билэр дьонноругар, таһаарыстарыгар итиникэрэбит

Ийэте, убайдара, эднийи, быраата.

ЯКОВЛЕВ Михаил Иванович өлбүтүнэн днэ кутурданнырын тнэрдаллар.

— Ийэтигэр Марфа Михайловна, убайыгар Спиридон Иванович Яковлевтарга, убайдарыгар, эднийи, быраатыгар тыа хаһаайыстыбатын управлениета, агропромышленной холбоһук үлэһиттэрин профсоюзун улуустаагы комитета.

— Убайыгар Яковлев Спиридон Ивановичта эт-үүт комбинатын коллектива, профкома.

— Ийэтигэр, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар Сылан нэһилиэгин дьаһалтата.

ДЬЯЧКОВСКАИ Дмитрий Иннокентьевич

өлбүтүнэн днэ кутурданнырын тнэрдаллар.

— Кыһыгыгар Дьячковская Сусанна Дмитриевнага, культура управлениета, культура үлэһиттэрин профсоюзун улуустаагы комитета.

— Кэрэнигэр Светлана Афанасьевна, ылыныгар Иван Петрович Дьячковскайдарга норуот үөрэ-биринтин управлениета, профкома.

— Кэрэнигэр, оңолоругар, ийэ ылыныгар Дьячковская Елена Семеновнага Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата.

— Балтыгар Попова Елена Иннокентьевнага Одьулуун нэһилиэгин дьаһалтата уонна дьаһыла-сад коллектива.

— Балтыгар Дьячковская Мария Иннокентьевнага суут, прокуратура, нотариальная контора коллективтара.

— Кэрэнигэр Светлана Афанасьевнага, оңолоругар, эбэлэригэр Одьулуунтаагы таһаарыстара, Саваннар днэ көргөнүг.

— Кийинтэригэр, оңолоругар, ийэтигэр, аҕатыгар, бииргэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар Чурапчыттан аймактара Павловтар.

— Төрөппүттэригэр, кэрэнигэр Светлана Афанасьевнага, уолугар Афоняга, кыргыттарыгар доһотторо, таһаарыстара Сылантэн Ноговицыннар, Пермяковтар, Волтоноттон Ефремовтар, Слепцовтар, Хатытыттан Харлампьевтар, Колесовтар, Мырылыттан Федоровтар, Соловьевтар, Николаевтар, Чурапчыттан Ефремовтар.

— Эмнэ кинилэргэ Сылан орто оскуолатын бастагы ылыһынныгар таһаарыстара, доһотторо уонна классоводтара Барашкова Любовь Дмитриевна.